

Vragen en antwoorden informatieavonden

februari 2024 : informatie-avonden te Dronten en Biddinghuizen

maart 2024 : meten = weten

1. **“Er is veel hinder ontstaan, onder meer in Ketelhaven en Biddinghuizen: de turbine(s) razen, zoeven en weerkaatsen de reflectie van de masten. Bewoners zetten hun huis te koop, moeten op andere plekken in hun huis gaan slapen, moeten ramen sluiten of omdraaien, wat geld kost. Het geluid zou zomaar binnen de 47 Lden-norm kunnen vallen, want dat is een jaargemiddelde, maar waar het om gaat is de 24-uurs beleving en die geeft aan dat er *altijd* geluid is. Het is wetgeving versus beleving. Wat gaan jullie hiermee doen?”**

Het eerlijke verhaal is dat windturbines nooit helemaal *niet* zijn te horen. Dus als het gaat om beleving zal er *altijd* ruimte zitten tussen dat wat volgens de normen mag en dat wat door omwonenden wordt ervaren. Het is onze taak om die afstand te beheersen en steeds zo klein mogelijk te maken. En te inventariseren of er specifiek geluid is dat hindert, zodat wij kunnen onderzoeken of we daaraan iets kunnen doen. Daarbij moet je je wel realiseren dat bij dit soort ruimtelijke projecten een bepaalde mate van omgevingsgeluid nooit is uit te sluiten. Dat geldt ook voor wegen, spoorlijnen, vliegverkeer en bedrijvigheid.

2. **“Kan een windmolen niet worden uitgezet als die teveel hinder veroorzaakt?”**

Technisch kan dat, maar dat is niet de bedoeling en wij zullen dat ook niet doen als aan de normen wordt voldaan. Windturbines zijn gebouwd om duurzame stroom op te wekken. Daarin is geïnvesteerd en ze zijn gebouwd volgens de regels, waarbij een bepaalde mate van overlast door overheden wordt geaccepteerd. Als wij aan de regels voldoen, is er geen aanleiding om de productie stil te leggen. Wel doen wij ons best om verbeteringen door te voeren en oplossingen aan te reiken die de beleving ten goede kunnen komen.

3. **“Ik vind het gewoon heel vervelend wat ons in Ketelhaven overkomt. Ik krijg het gevoel dat jullie ons niet serieus nemen. Zet desnoods gewoon die turbine uit!”**

Wij kunnen ons voorstellen dat je niet blij bent met de recente ontwikkeling bij Ketelhaven, maar niemand in Nederland heeft recht op geen geluid. Tegelijkertijd nemen wij je boodschap serieus. Daarom onderzoeken wij *alle* mogelijkheden om de beleving die er bij sommigen is, te verbeteren. Zowel technische als niet-technische. Daarvoor hebben wij wel tijd nodig. Intussen zetten wij geen turbines uit. Wij vinden het juist belangrijk om uitgaande van de nieuwe situatie met elkaar te zoeken naar een zekere optimale status quo.

4. “Ketelhaven was altijd heel stil. Nu niet meer. Wordt door jullie wel de geluidsdrukberekening meegenomen?”

Ja, die wordt gemeten en nee, die gegevens worden niet gepubliceerd, omdat het om bedrijfsgevoelige informatie gaat. Wel kan de gemeente – als bevoegd gezag – resultaten van die metingen opvragen.

5. “Mijn burens kregen een verhaal waar ze niks mee kunnen. Te technisch. Geef gewoon eens een update over het aantal meldingen en waarover ze gaan.”

Dank voor de suggestie. Ook wat betreft informatie en communicatie doen wij ons best te verbeteren. Bij een volgende update zullen wij inzicht geven in de aard en omvang van de meldingen. Overigens is het de bedoeling dat wij altijd aansluiten bij het begripsniveau van omwonenden. Als wij dat een keer niet of onvoldoende hebben gedaan, dan zeggen wij daarvoor ‘sorry!’

6. “Windpark Hanze heeft zeer weinig compassie en betrokkenheid getoond met de omwonenden van Ketelhaven. Het zou ze sieren als daarin verandering komt.”

Uw beleving over Windpark Hanze nemen wij ter harte. Goed om je gevoelens te kennen op dit punt. Wij nemen elke melding serieus en zijn voortdurend beschikbaar voor persoonlijk contact en afstemming. Verder merken wij op dat er bij de planontwikkeling aanvankelijk sprake was van een turbine op 400 m van Ketelhaven, die wij in het participatietraject met Ketelhaven hebben laten vallen. Hierdoor staat de eerste turbine nu op ruim 800 m van de bebouwde kom. Ongevoelig zijn we dus niet.

7. “Krijgt Windplan Groen ook klachten uit andere regio’s. Wat gebeurt er bijvoorbeeld bij Blauw en Bruin?”

Hoogover wordt er wel ervaring uitgewisseld met andere windplannen, maar harde gegevens kunnen wij niet zomaar delen. Data is snel concurrentie- en/of privacygevoelig. Bij Bruin – ook wel Windplan West genoemd – is voorlopig besloten geen nieuwe windturbines te plaatsen en dus de bestaande situatie te handhaven.

8. “Betrokken partijen hebben al zoveel (geluids)data met elkaar gedeeld, maar er is nog steeds geen datum genoemd waarop antwoorden worden gegeven of resultaten worden gedeeld. Wanneer gaat dat wél gebeuren?”

Zoals gezegd, hebben wij tijd nodig om de windparken – die nog maar korte tijd operationeel zijn – technisch verder in te regelen en te optimaliseren. Daarnaast neemt het tijd om valide metingen te verrichten. Op beide punten zetten wij alles op alles om voor de zomer van 2024 een update te geven van de stand van zaken.

9. “Kan de stilstandvoorziening voor slagschaduw ook worden gebruikt voor geluid?”

Nee, dat kan niet, omdat de stilstandvoorziening technisch is ingericht op slagschaduw en niet op geluid. Maar als u bedoelt dat u wenst dat er een systeem komt dat turbine's stilzet als ze boven een bepaald geluidsvolume uitkomen, ook dan is het antwoord nee. Bij de geluidsnormering geldt namelijk een jaargemiddelde. Het kan dus zijn dat turbines op momenten méér geluid produceren dan het gemiddeld toegestane geluid. Als de windturbines meer geluid zouden maken dan is opgenomen in de norm, zal het bevoegd gezag (de gemeente) handhavend optreden.

10. “Niet het geluid van de wieken (a-tonaal), maar het geluid van de mast (tonaal) zorgen voor de hinderlijke bromtoon. Dat wijst op een constructiefout. Wat gaan jullie daaraan doen?”

Dat er sprake is van een constructiefout vinden wij een voorbarige conclusie. Dat er hinder wordt ervaren van bromtonen is voor ons een gegeven en dat nemen wij uiterst serieus. Wij zullen onderzoeken wat de oorzaak is van waargenomen bromtonen.

11. “Een bromtoon betekent meestal een probleem in de tandwielkast van de turbine. Ik heb al 25 jaar ervaring met turbines, maar dit heb ik nog nooit meegemaakt.”

De tandwielkast kan inderdaad de bron zijn van bromtonen, maar is niet per definitie de veroorzaker. Er kunnen meer factoren een rol spelen bij het waarnemen van bromtonen. Het is aan ons, samen met de fabrikant van de windturbine om uit te zoeken wat er aan de hand is. Dat gaan wij dan ook doen.

12. “Wij hebben tweemaal tien jaar geen problemen gehad met de windturbines in onze omgeving en nu horen wij voortdurend bromtonen van de KKT-1.1. Wat gaan jullie daaraan doen?”

Wij ontvangen meer meldingen over bromtonen van de betreffende turbine. Wij gaan dat onderzoeken en aan de slag met mogelijke verbeteringen.

13. “Zijn de windturbines ook afzonderlijk af te stellen?”

Ja, dat zijn ze. En in de praktijk gebeurt dat ook.

14. “Windturbine KKT-1.1 van windpark XY Wind bij Biddinghuizen maakt veruit het meeste geluid. Bij zuid-zuidwesten wind en bij windkracht 4 leidt dat tot trillingen die in de hoek Tarwehof/Zonneweide tot pure overlast leiden. Wat gaan jullie daaraan doen?”

Elke specifiek melding nemen wij serieus. Dus ook deze. We zullen tijd nodig hebben om de specifieke omstandigheden en waarnemingen te onderzoeken.

15. “Is het mogelijk een bevestiging te ontvangen van de meldingen?”

Iedereen die een melding doet via het meldingformulier op onze website ontvangt direct na het verzenden een bevestigende boodschap op zijn/haar beeldscherm. Inmiddels ontvangen melders ook meteen een geautomatiseerde mail in hun mailbox met daarin een kopie van hun melding. Daarnaast worden melders in principe binnen drie werkdagen na de melding benaderd voor meer inhoudelijke communicatie.

16. “Ik heb aangeboden om bij mij op de gevel te meten, maar daarvoor is geen belangstelling. Waarom niet?”

Natuurlijk staat u vrij om zelf metingen te verrichten aan de gevel, maar op de gevel kan onvoldoende scherp het geluid van de bron (de windturbine) worden gemeten. Meten aan de bron levert betere informatie op.

17. “Hoe kun je dan meten of er aan de norm wordt voldaan?”

Meetdata van de bron (windturbine) gecombineerd met gevalideerde berekeningen leiden tot de meest zuivere resultaten over geluid op de gevel afkomstig van een windturbine. Het meten van windturbinegeluid bij woningen is voornamelijk door het aanwezige stoorgeluid niet eenvoudig of zelfs onmogelijk, zeker gedurende een langere periode. Meten op de gevel heeft dus minder zin. Geluidsexperts bevestigen dat.

18. “Gebeurt er wat met de meetinformatie van de gemeente?”

De meetinformatie van de gemeente kan helpen. Wij geven data van windturbines aan de gemeente, zodat zij die kunnen vergelijken met hun eigen meetinformatie en die kunnen controleren. Het is aan de gemeente te bepalen wat daar verder mee te doen.

19. “Wij hebben ons nooit gerealiseerd dat ze zo dicht bij de kern van Biddinghuizen zouden komen. Is dat wel volgens de regels gegaan?”

Ja, voor de ontwikkeling van de windparken van Windplan Groen zijn de gebruikelijke ruimtelijke procedures doorlopen. Daarbij heeft het bevoegd gezag (gemeenten en provincies) initiatiefnemers gehouden aan bestaande wet- en regelgeving. Dat is uiteindelijk ook geconcludeerd door de Raad van State, die zich over dit project heeft uitgesproken.

20. “In Duitsland wordt tienmaal de tiphoopte (2,5 kilometer) aangehouden voor de afstand tot woonkernen. Waarom is dat hier niet gebeurd?”

Dat was een regel van de deelstaat Beieren. Inmiddels is die afstandsnorm al weer verlaten, omdat het de plaatsing van windturbines geheel onmogelijk maakte. Andere deelstaten gaan er anders mee om, evenals dat andere landen anders omgaan met

windturbinegeluid. Bij ons over de grens bijvoorbeeld – in Nordrhein-Westfalen – wordt een afstand aangehouden van tweemaal de tiphoopte. Goede uitleg over hoe Nederlandse normen zich verhouden tot die in het buitenland, vind je op [deze webpagina](#) van de Nederlandse Wind Energie Associatie (NWEA).

21. “De EU-norm voor afstand tussen windturbines en woonkernen is tienmaal de tiphoopte. Dat is in 1995 ‘afgeprocedeerd’. Waarom houden jullie je daar niet aan?”

Uw stelling is niet juist. EU-lidstaten bepalen zelf normen voor de afstand tussen windturbines en woonkernen. In Nederland wordt gewerkt aan nieuwe landelijke milieunormen voor windturbines. Concepten daarvan zijn vorig jaar voor publieke consultatie ter inzage gelegd. Naar verwachting worden de nieuwe landelijke milieunormen in 2024 vastgesteld. Deze zullen niet van toepassing zijn op reeds vergunde en gebouwde windpaken, zoals de windparken van Windplan Groen.

22. “Ik hoor veel klachten over geluidshinder met termen als ‘bromtonen’, ‘trillingen’, ‘gerinkel in de kast’. Je bent bijna geneigd parallellen te trekken met Groningen en de Toeslagenaffaire. Dat mensen nu bijvoorbeeld beneden in hun huis moeten slapen, is niet normaal. Dus wat gaan jullie doen om deze mensen te begeleiden? Geef deze mensen individuele aandacht. Ga bij ze langs!”

Geluiden als een bromtoon van een turbine is een niet normaal geluid, waarvan de oorzaak moet worden uitgezocht. Dat neemt tijd. Verder nemen wij je aanbevelingen voor omgang met omwonenden graag over in onze aanpak na meldingen en bij het oplossen van hinderervaringen.

23. “Wat zijn eigenlijk de normen voor de windturbines?”

Het jaargemiddelde geluidniveau (Lden) dat wordt geproduceerd door een windturbine of windpark, mag bij een geluidgevoelig object, zoals een woning, niet meer bedragen dan 47 dB. Daarnaast geldt een maximaal toelaatbare waarde voor het jaargemiddelde geluidniveau in de nachtperiode (Lnight) van 41 dB. Deze normen en duiding ervan staan goed beschreven op [deze webpagina](#) van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO).

24. “Wat gaan jullie doen als jullie aan de normen voldoen, maar de hinder blijft?”

Zover is het nog niet. De laatste parken van Windplan Groen zijn nog maar kortgeleden in gebruik genomen. Zeker het eerste jaar na ingebruikname is nodig om de turbines verder in te regelen en technisch te optimaliseren. In dat jaar wordt ook gemeten of de turbines voldoen aan de normen. Tegelijkertijd is dat eerste jaar cruciaal voor het verminderen van geluidshinder en gewenning door de omgeving aan het (nieuwe) omgevingsgeluid.

25. “Staan de molens die bij Ketelhaven en Biddinghuizen staan ook op andere plaatsen in het land? En valt daarvan te leren?”

Er zullen in het land ongetwijfeld vergelijkbare turbines staan, maar elke windmolen is vaak een doorontwikkeling van een bepaald type ‘platform’. De fabrikant past zijn ontwerp telkens aan op basis van de specifieke omstandigheden en vereisten van een windpark. In de tijd leren fabrikanten dus van elk nieuw windpark dat zij opleveren. Dat is vergelijkbaar met de leercurve van fabrikanten van gebruiksartikelen, zoals mobiele telefoons, auto’s en huishoudelijke apparatuur.

26. “Door de turbines in onze buurt is de WOZ-waarde van ons huis toegenomen. Hoe zorgen jullie ervoor dat die weer gaat zakken?”

Deze stelling lijkt ons onjuist. De WOZ-waarde van woningen wordt door gemeenten bepaald door een taxatie die is gebaseerd op de marktwaarde van vergelijkbare woningen. Meer daarover vindt u onder meer op [deze webpagina](#) van de Rijksoverheid. Een prijsopdrijvend effect door de aanwezigheid van een windpark in de omgeving van een woning lijkt ons niet erg waarschijnlijk.

27. “Windmolens geven lekstromen. Wat gaan jullie daaraan doen?”

Voor zover wij weten is er in Nederland geen wetgeving voor dit fenomeen. Wij zullen uitzoeken wat het is en – wanneer nodig – daarop een standpunt innemen.

28. “Wij vinden de landschapsvervuiling door de turbines tenenkrommend. Je zou er haast de polder door uitvluchten. Wat gaan jullie doen in termen van compensatie voor de bewoners?”

Wij kunnen ons voorstellen dat niet iedereen gecharmeerd is van het zicht op windmolens. Voor de nachtelijke situatie spannen wij ons overigens in om de lampen op de windturbines nog dit jaar (2024) te doven en alleen aan te zetten als er een vliegtuig langskomt. Overdag kunnen wij niet veel doen aan het huidige beeld.

Om de omgeving tegemoet te komen, worden financiële instrumenten toegepast. Deze instrumenten – tezamen de financiële participatie – zijn goedgekeurd en overeengekomen met de gemeente.

Windplan Groen koos voor drie vormen van financiële participatie:

- a. Risicovol financieel participeren in de ontwikkelfase: bewoners en ondernemers in het projectgebied konden mede-initiatiefnemer worden van één van de parken of deelnemer worden in [Windshare](#);
- b. Financieel participeren in de exploitatiefase: bewoners en ondernemers in Oostelijk Flevoland konden obligaties verwerven met een zeker rendement. Ook is in dit kader Stichting Windplan Groen Fonds opgericht, die ondersteuning biedt aan kwetsbare personen in de gemeenten Dronten en Lelystad. Aan dit fonds

dragen de windparken van Windplan Groen jaarlijks € 300.000 bij. Reserves die niet zijn aangesproken door een lagere uitgifte aan obligaties, worden toegevoegd aan dit Windplan Groen Fonds;

- c. Bijdrage aan een gebiedsfonds: Windplan Groen en Windplanblauw dragen jaarlijks bij aan een gebiedsfonds voor projecten op het gebied van leefbaarheid, duurzaamheid en energietransitie. Dit gebiedsfonds wordt beheert door Stichting Windfondsen Dronten. De bijdrage van Windplan Groen aan het fonds bedraagt € 576.000 per jaar gedurende de gehele exploitatieperiode.

Individuele, geldelijke compensatie is enkel voorbehouden aan bewoners in het buitengebied, die op korte afstand van windturbines wonen.

29. “Is het nog mogelijk om een claim in te dienen vanwege planschade?”

Vijf jaar na het onherroepelijk worden van verleende vergunningen, kun je een schadevergoeding aanvragen. Dat doe je bij de gemeente. Omdat de vergunning voor Windplan Groen op 16 september 2020 onherroepelijk werd, kunnen planschade-aanvragen tot en met 15 september 2025 worden ingediend.

Aanvulling op Vragen en Antwoorden

maart 2024 : meten = weten

30. “Jullie hebben eind maart 2024 een mail gestuurd naar omwonenden die eerder meldingen hebben gedaan. Wat was daarvan de strekking?”

Hoofdboodschap van de mail is dat wij klachten over geluidshinder duidelijk hebben gehoord, dat wij die serieus nemen en dat wij daarmee iets doen. Concreet hebben wij laten weten dat we een professioneel bureau met geluidsexpertise inschakelen om de geluidssituatie zo goed en objectief mogelijk in kaart te brengen.

31. “Waarom hebben jullie die mail gestuurd en waarom alleen aan de melders?”

Wij beschouwen omwonenden die meldingen doen als betrokken belanghebbenden waarmee wij graag direct in contact staan. Daarnaast delen wij dezelfde informatie graag met elke belangstellende via onze website en via onze nieuwsbrieven.

32. “Jullie hebben het in die mail over een geluidsbureau. Wanneer gaan zij aan de slag?”

Het meten van geluiden vindt al langer plaats. Zowel de windparken, de fabrikanten van de windturbines als de gemeente voeren geluidsmetingen uit. Om die metingen te harmoniseren en er één objectief en valide beeld uit te destilleren, vragen wij

geluidsspecialisten dat voor ons te doen. Daarbij worden nadrukkelijk de meldingen betrokken van de omwonenden. Dat gebeurt in het voorjaar van 2024.

33. “Kunnen we er zeker van zijn dat na al dat meten de geluidshinder verdwijnt?”

Nee, dat kunnen wij niet, omdat windturbines *altijd* geluid maken en wij inmiddels hebben geleerd dat geluid zeer persoonsgebonden is. Wat de één nauwelijks hoort, kan de ander als storende herrie ervaren. Wat wij met onze meetactie willen bereiken, is eerst een objectief beeld creëren van de geluidssituatie. Op basis daarvan kunnen wij mogelijk maatregelen nemen die de hinder verder beperken. Of die hinder dan verdwijnt is opnieuw persoonsafhankelijk.

34. “Wanneer gaan jullie daadwerkelijk eens wat doen aan de geluidshinder?”

Sinds de windturbines van Windplan Groen draaien, zijn wij bezig geluiden van turbines te monitoren en te verminderen. Daarnaast zeggen wij: meten = weten en daarna volgt verdere actie. Het geluidsbureau dat wij in de arm nemen, helpt ons daarbij. Na de zomer van 2024 kunnen wij de resultaten van hun onderzoek delen en aangeven welke maatregelen wij verder kunnen nemen.